

Den 7. marts 2012  
J.nr.: 2011-800-00014

## Oversigt over hørings svar til lov om ændring af lov om ægteskabs indgåelse og opløsning, lov om ægteskabets retsvirkninger, retsplejeloven og om ophævelse af lov om registreret partnerskab (Ægteskab mellem to personer af samme køn)

### 1. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

Forslag om lov om ændring af lov om ægteskabs indgåelse og opløsning, retsplejeloven og om ophævelse af lov om registreret partnerskab (Ægteskab mellem to personer af samme køn) blev sendt i høring den 18. januar 2012.

Af regeringsgrundlaget "Et Danmark, der står sammen" fremgår følgende:

"Regeringen vil give alle medlemmer af den danske folkekirke mulighed for at blive gift i kirken – uanset deres seksuelle orientering. Regeringen vil derfor fjerne forbuddet mod vielser af homoseksuelle i folkekirken og i øvrigt undersøge yderligere tiltag i retningen af en kønsneutral ægteskabslovgivning."

Lovforslaget udmønter delvist dette punkt i regeringsgrundlaget, og indeholder følgende elementer:

- Indgåelse af ægteskab mellem to personer af samme køn
- Ophævelse af tilknytningskravet
- Retsvirkningerne af et ægteskab indgået mellem to personer af samme køn
- Ændring af retsplejeloven – international kompetence i Danmark til at behandle sager om opløsning af ægteskab mellem to personer af samme køn, der er indgået her i landet
- Omdannelse af et registreret partnerskab til et ægteskab

Samtidig med fremsættelse af forslaget fremsætter ministeren for ligestilling og kirke forslag til lov om ændring af lov om medlemskab af folkekirken, kirkelig betjening og sognebåndsløsning (Præsters ret til at undlade at vie to personer af samme køn), der skal sikre, at præster i folkekirken får en ret til at undlade at vie to personer af samme køn.

Forslaget har været i høring hos følgende myndigheder og organisationer m.v.:

Advokatsamfundet, Biskopperne, Byretterne, Danmarks Provsteforening, Danske Advokater, Danske Familieadvokater, Den Danske Dommerforening, Den Danske Præsteforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Foreningen af Statsforvaltningsdirektører, Foreningen af Statsforvaltningsjurister, Kommunernes Landsforening, Landsforeningen for bøsser, lesbiske, biseksuelle og transpersoner, Vestre Landsret, Østre Landsret og samtlige anerkendte og godkendte trossamfund.

## 2. Høringssvarene

### 2.1 Høringssvar fra høringsparter

Ankestyrelsens Familieretsafdeling (tidligere Familiestyrelsen) har modtaget høringssvar fra følgende myndigheder, organisationer m.v.:

Advokatrådet, Alevi Forbundet i Danmark, Apostolsk Kirke i Danmark, Baptistkirken i Danmark, Biskoppen over Fyns Stift, Biskoppen over Haderslev Stift, Biskoppen over Helsingør Stift, Biskoppen over Københavns Stift, Biskoppen over Lolland-Falsters Stift, Biskoppen over Roskilde Stift, Biskoppen over Viborg Stift, Biskoppen over Århus Stift, Citykirken Århus, Danmarks Provsteforening, Den Danske Dommerforening, Den Danske Præsteforening, Den Katolske Kirke i Danmark, Dommerfuldmægtigforeningen, Faderhuset, Foreningen af Statsforvaltningsdirektører, Forn Sidr, Fårevejle Frimenighed, Hareskovens Blotgilde, Holstebro Frimenighed, Københavns Byret, Københavns Frimenighed, Landsforeningen for bøsser, lesbiske, biseksuelle og transpersoner, Metodistkirken i Danmark, Nexø Frikirke, Odder Frimenighed, Randers Frimenighed, Pinsekirken, Shir Hatzafon, Syvende Dags Adventistkirken, Vestre Landsret, Østre Landsret og Ågård Frimenighed.

**Advokatrådet, Biskoppen over Københavns Stift, Biskoppen over Roskilde Stift, Biskoppen over Århus Stift, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Foreningen af Statsforvaltningsdirektører, Københavns Byret, Vestre Landsret og Østre Landsret** har ingen bemærkninger til lovforslaget.

**Biskoppen over Fyns Stift** bemærker, at han ikke har indvendinger imod, at der gives mulighed for, at to personer af samme køn kan indgå ægteskab. Biskoppen anfører dog, at folkekirken, som det fremgår af Grundlovens § 4, også er et trossamfund, men at der med lovforslaget ikke gives folkekirken mulighed for at vælge, om man vil bruge den bemyndigelse, som lovforslaget åbner mulighed for. Biskoppen ser derfor gerne, at der åbnes mulighed for, at folkekirken i et anliggende som dette kan træffe sine egne beslutninger på linje med de øvrige trossamfund.

**Danmarks Provsteforening, Forn Sidr og Shir Hatzafon og Ågård Frimenighed** tilslutter sig forslaget uden yderligere bemærkninger.

**Den Danske Præsteforening** tager lovforslaget til efterretning.

Ankestyrelsen har i det følgende uddraget essensen af de modtagne høringssvar, der indeholder bemærkninger til forslaget. Ankestyrelsens bemærkninger fremgår løbende i forhold til de høringssvar, der giver anledning hertil.

#### 2.1.1. Høringsparter, der ikke kan tilslutte sig lovforslaget

**Alevi Forbundet i Danmark** anfører, at de ikke selv foretager vielser, men at man i trossamfundet velsigner borgerligt indgåede ægteskaber mellem mand og kvinde. Trossamfundet blander sig, ud fra menneskerettigheder og personlig frihed, ikke i folks seksuelle overbevisning eller valg. Trossamfundet vil ikke anbefale forslaget, men har ingen indsigelser imod, at personer af samme køn kan indgå borgerligt ægteskab. Forbundet mener, at trossamfund skal have ret til at undlade at vie to personer af samme køn.

**Citykirken Århus** er imod forslaget, idet det er kirkens overbevisning, at ægteskab indgås mellem mand og kvinde.

**Biskoppen over Haderslev Stift** forholder sig i høringssvaret til tre elementer i lovforslaget: det juridiske, det semantiske og det kirkelige. Biskoppen anfører, at det er lovgivers ret og opgave at fastlægge rammerne på familieområdet, men finder det uhensigtsmæssigt at iværksætte ordningen, når man ikke har givet sig tid til at gennemføre de nødvendige juridiske udredninger og dermed alligevel ikke på nuværende tidspunkt kan lade ændringen slå juridisk igennem. Det bemærkes at, teologisk, historisk og kulturelt har ordet ægteskab været betegnelsen for en ordning for det heteroseksuelle parforhold, og biskoppen vil foretrække, at man bevarer to forskellige betegnelser for henholdsvis ægteskab og partnerskab. Biskoppen anfører, at han tilslutter sig muligheden for den gudstjenestelige markering af partnerskabsindgåelse.

**Biskoppen over Helsingør Stift** bemærker, at lovforslaget kalder på en dybtgående undersøgelse af retsteologisk, forfatningsmæssig og religionsretlig art. Det er biskoppens opfattelse, at disse forhold ikke er belyst tilstrækkeligt gennem tidligere offentlige debatter eller høringer. Biskoppen hilser det velkommen, at Folketinget varetager et ansvar også i forhold til homoseksuelles forhold, og at også folkekirken er sig sit ansvar bevidst i forhold hertil. Men en lovgivning på et så komplekst område bør ikke overse farerne for at overskride grænsen mellem det politiske og så de forhold, der angår kirker og trossamfund, herunder folkekirkens konfessionelle bestemmelser. I nærværende sammenhæng er folkekirken at betragte som et trossamfund, hvorfor den som trossamfund må kræve statens beskyttelse og værn om den nødvendige frihed til egen teologisk begrundet stillingtagen.

**Biskoppen over Lolland-Falsters Stift** henviser i sit høringssvar til synspunkter, som er kommet til udtryk i biskoppens udtalelse af 20. september 2010 til rapporten ”Folkekirken og registreret partnerskab”, hvoraf bl.a. fremgår følgende: ”Jeg kan i lyset af ovenstående hverken gå ind for rapportens forslag til ritual for kirkelig velsignelse af registreret partnerskab eller for ritual for indgåelse af partnerskab, og konstaterer som sagt med glæde, at det af et enigt udvalg betragtes som et legitimt synspunkt indenfor folkekirkens bekendelsesgrundlag.” Biskoppen anfører også, at han af samvittighedsgrunde hverken kan eller vil være med til at udforme eller autorisere et kommende ritual.

**Biskoppen over Viborg Stift** kan ikke anbefale lovforslaget. Biskoppen anfører, at folkekirken må gå imod enhver fordømmelse af mennesker, også af homoseksuelle, og kirken må efter hans opfattelse medvirke til, at grupper af mennesker ikke stemples som i særlig grad syndige. Biskoppen anfægter ikke Folketingets ret til at definere et ægteskab således, at det kan indgås af to personer af samme køn, men biskoppen fastholder, at der ikke uden videre kan sættes et lighedstegn imellem et heteroseksuelt ægteskab og et homoseksuelt ægteskab. Ægteskab mellem en mand og en kvinde og partnerskab imellem to personer af samme køn er to ligeberettigede, men forskellige samlivsformer, og derfor går biskoppen ind for, at folkekirken udformer et ritual for kirkelig velsignelse af indgået partnerskab, og at dette ritual autoriseres.

**Faderhuset** anser lovforslaget for at være i strid med Grundlovens § 4, og at det er en graverende forsømmelse, at spørgsmålet om forslagets overensstemmelse med Grundloven ikke behandles i forslaget. Når lovgivningsmagten fra politisk hold søger at ændre ved kirkens vielsesritual og påvirke kirkens forståelse af ægteskabet, er der tale om et brud på Grundlovens ord om, at staten skal understøtte folkekirken som evangelisk-luthersk kirke. Desuden anfører trossamfundet, at ægteskabet som forbeholdt mellem mand og kvinde hviler på en årtusinde gammel praksis.

**Fårevejle Frimenighed, Holstebro Frimenighed, Københavns Frimenighed, Odder Frimenighed, Randers Frimenighed og Silkeborg Oasekirke** har indsendt et samlet høringssvar, hvori trossamfundene anfører, at de ikke ønsker den foreslåede ændring af ægteskabsloven, idet menighederne mener, at det er vigtigt at fastholde ordet ægteskab som betegnelsen for en relation mellem en mand og en kvinde.

**Syvende Dags Adventistkirken** anfører bl.a. i sit høringssvar, at lovforslaget støder imod skabelsesordningen og de ti bud samtidig med, at det underminerer den traditionelle forståelse af ægteskab som rollemodel for samfundet og ikke tager stilling til afgørende spørgsmål vedrørende stiftelsen af en familie.

### **2.1.2. Bemærkninger der relaterer sig til de anerkendte og godkendte trossamfund**

**Apostolsk Kirke i Danmark** tilslutter sig et høringssvar, indsendt af Danske Kirkers Råd, der ikke var omfattet af høringen.

Af høringssvaret fra Danske Kirkers Råd fremgår det, at rådet henstiller til, at der i ægteskabslovens § 16 indsættes en lovbestemmelse, der stiller trossamfund uden for folkekirken og deres præster frit i henseende til medvirken til vielse af to personer af samme køn. Herudover henstiller rådet til, at det lovfæstes, at villighed til medvirken til vielse af personer af samme køn ikke kan gøres til et vilkår for godkendelse af trossamfundet eller for meddelelse af vielsesbemyndigelse.

Danske Kirkers Råd er tilfredse med, at lovforslaget afspejler rådets tidligere fremførte synspunkter og anbefalinger om, at man ved lovgivning om vielse af personer af samme køn samtidig bør sikre frihedsretten for alle trossamfund sådan, at det enkelte trossamfund selv kan bestemme, om det vil medvirke til vielse af personer af samme køn. Rådet fremhæver også, at denne stillingtagen ikke må få konsekvenser for retten til fortsat vielsesbemyndigelse eller for godkendelsen af trossamfund.

Danske Kirkers Råd peger i den forbindelse på, at det er utilstrækkeligt, at retten til fritagelse for medvirken kun er nævnt i lovforslagets bemærkninger. Rådet mener ikke, at den påtænkte lovgivning i tilstrækkelig grad sikrer den fremtidige respekt af frihedsrettighederne for trossamfund uden for folkekirken.

#### **Ankestyrelsens bemærkninger:**

*Det fremgår af lovforslagets afsnit 2.1.2. at:*

*”Retten for medlemmerne af folkekirken til kirkelig betjening er reguleret af lov om medlemskab af folkekirken, kirkelig betjening og sognebåndsløsning, jf. lovbekendtgørelse nr. 572 af 17. juni 2009. Samtidig med fremsættelse af dette lovforslag fremsætter ministeren for ligestilling og kirke forslag til lov om ændring af lov om medlemskab af folkekirken, kirkelig betjening og sognebåndsløsning (Præsters ret til at undlade at vie to personer af samme køn), der skal sikre, at præster i folkekirken får en ret til at undlade at vie to personer af samme køn.”*

*Der er ikke for så vidt angår medlemmer af anerkendte og godkendte trossamfund en tilsvarende lovregulering af medlemmernes ret til bl.a. betjening i trossamfundet.*

*Det fremgår endvidere af forslaget afsnit 2.1.2. at:*

*”Reglerne i ægteskabsloven om vielse af to personer af samme køn vil finde tilsvarende anvendelse på vielser i anerkendte og godkendte trossamfund. Herudover er adgangen til vielse i disse trossamfund ikke reguleret ved lov. For disse trossamfund vil ændringen betyde, at det vil være op til det enkelte trossamfund at bestemme, om to personer af samme køn kan indgå ægteskab i trossamfundet.”*

*Ægteskabsloven fra 1970 indeholder ikke bestemmelser om anerkendelse eller godkendelse af trossamfund. Lovens § 16, stk. 1, nr. 3, indeholder imidlertid en bestemmelse, hvorefter kirkelig vielse*

*bl.a. kan finde sted inden for andre trossamfund end folkekirken, når trossamfundet har præster, som af social- og integrationsministeren er bemyndiget til at foretage vielser.*

*I praksis er det antaget, at denne hjemmel til at meddele vielsesbemyndigelse i realiteten indeholdt hjemmel til en bredere godkendelse af en sammenslutning som et religiøst trossamfund med retsvirkninger i relation til en række andre forhold end vielsesbemyndigelse.*

*Der henvises til, at begrebet "trossamfund" under Folketingets behandling af forslaget til ægteskabsloven blev præciseret, og der blev formuleret en række krav, som et trossamfund skal opfylde, jf. Folketingstidende 1968-69, tillæg B, sp. 1927-30 og spørgsmål nr. 12 til kirkeministeren vedrørende lovforslaget.*

*Ankestyrelsen henholder sig til, at der med den valgte affattelse af bemærkningerne til lovforslaget, og ud fra det retlige grundlag, hvorpå gældende praksis for godkendelse af trossamfund og udstedelse af vielsesbemyndigelser udøves, er sikret en valgfrihed for det enkelte trossamfund til selv at bestemme, om man i trossamfundet vil medvirke til vielse af to personer af samme køn.*

**Baptistkirken i Danmark** mener ikke, at det er tilstrækkeligt, at det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, at det er op til det enkelte trossamfund, om to personer af samme køn kan indgå ægteskab i trossamfundet. Baptistkirken henstiller derfor til, at denne ret fremgår af selve loven. Baptistkirken mener også, at det af ægteskabsloven bør fremgå, at villighed til at medvirke til at vie to personer af samme køn ikke kan gøres til et vilkår for godkendelse som trossamfund eller for udstedelse af vielsesbemyndigelser.

#### **Ankestyrelsens bemærkninger:**

*Ankestyrelsen henviser til styrelsens bemærkninger til høringssvaret fra Apostolsk Kirke i Danmark (Danske Kirkers Råd).*

**Den Katolske Kirke i Danmark** tilslutter sig høringssvaret indsendt af Danske Kirkers Råd, der ikke var omfattet af høringen.

**Metodistkirken i Danmark** tilslutter sig høringssvaret indsendt af Danske Kirkers Råd, der ikke var omfattet af høringen.

**Nexø Frikirke** peger i sit høringssvar på, at det i debatten om ægteskab mellem to personer af samme køn har været fremført, at de øvrige trossamfund måtte fratages deres bemyndigelse til at afholde bryllupper med borgerlig gyldighed, hvis de af samvittighedsgrunde og/eller teologiske grunde ikke er villige til at medvirke til vielse af personer af samme køn. Trossamfundet anbefaler på den baggrund, at regeringen også sikrer frihedsretten for alle trossamfund, som i dag har vielsesbemyndigelse, således at ethvert trossamfund selv kan beslutte, hvorvidt retten til at vie homoseksuelle skal bringes i anvendelse eller ej i trossamfundet, og at denne stillingtagen ikke får konsekvenser for retten til vielsesbemyndigelse.

#### **Ankestyrelsens bemærkninger:**

*Følgende fremgår af lovforslagets afsnit 2.1.2:*

*"Reglerne i ægteskabsloven om vielse af to personer af samme køn vil finde tilsvarende anvendelse på vielser i anerkendte og godkendte trossamfund. Herudover er adgangen til vielse i disse trossamfund ikke reguleret ved lov. For disse trossamfund vil ændringen betyde, at det vil være op til det enkelte trossamfund at bestemme, om to personer af samme køn kan indgå ægteskab i trossamfundet."*

Ankestyrelsen henholder sig hertil og henviser i øvrigt til styrelsens bemærkninger til høringssvaret fra Apostolsk Kirke i Danmark.

**Pinsekirken** tilslutter sig høringssvaret indsendt af Danske Kirkers Råd, der ikke var omfattet af høringen.

### 2.1.3. Øvrige bemærkninger

**Hareskovens Blotgilde** anfører, at det er glædeligt, at trossamfundet får mulighed for at vie personer af samme køn. Trossamfundet har dog en indsigelse i forhold til forslaget § 1, stk. 2, hvorefter bestemmelser i dansk lovgivning, der indeholder særlige regler om den ene part i et ægteskab bestemt ved dennes køn, ikke finder anvendelse på ægteskab mellem to personer af samme køn, idet trossamfundet anfører, at bestemmelsen er udtryk for principiel diskrimination af samkønnede ægteskaber.

#### **Ankestyrelsens bemærkninger:**

*Følgende fremgår af lovforslagets afsnit 2.2.:*

*”Som nævnt i afsnit 1 er der iværksat en udredning af konsekvenserne af en kønsneutral ægteskabslovgivning. Regeringen foreslår derfor, at ægteskab mellem to personer af samme køn indtil videre ikke får samme retsvirkninger som ægteskab mellem to personer af forskelligt køn, men derimod har de samme retsvirkninger som et registreret partnerskab.*

*Dette indebærer, at det i ægteskabsloven fastslås, at bestemmelser i dansk lovgivning, der indeholder særlige regler om den ene part i et ægteskab bestemt ved dennes køn, ikke finder anvendelse på et ægteskab mellem to personer af samme køn, og at bestemmelser i internationale overenskomster ikke finder anvendelse på ægteskab mellem to personer af samme køn, medmindre medkontrahenterne tilslutter sig dette.*

*Efter regeringens opfattelse kan der først tages stilling til, hvilke yderligere tiltag der skal iværksættes i retningen af en kønsneutral ægteskabslovgivning, når den nævnte udredning er gennemført.”*

Ankestyrelsen henholder sig hertil.

**Landsforeningen for bøsser, lesbiske, biseksuelle og transpersoner** ønsker en ændret formulering af lovforslagets § 1, punkt 2, sådan at formuleringen af den foreslåede nye § 1 i ægteskabsloven bliver mere inkluderende. Bestemmelsen ønskes affattet således: ”§ 1. Loven finder anvendelse på ægteskab mellem to personer uanset disses køn.” I forhold til forslaget § 1, punkt 6, anbefaler foreningen, at der indsættes en bestemmelse om, at et i udlandet indgået registreret partnerskab med samme retsvirkninger som det danske skal kunne omkonverteres til et ægteskab, og at det bør fremgå eksplicit, at Danmark anerkender andre landes kønsneutrale ægteskaber. Herudover bemærker foreningen, at vielsesattester fremover bør formuleres kønsneutralt, og at det bør meddeles anerkendte og godkendte trossamfund, at de efter lovens ikrafttræden er bemyndiget til at vie to personer af samme køn.

#### **Ankestyrelsens bemærkninger:**

*Ankestyrelsen bemærker, at forslaget § 1, punkt 2, (forslaget til en ny § 1 i ægteskabsloven) er affattet ud fra den gældende familieretlige lovgivning og for at fastslå det overordnede formål med lovforslaget, nemlig at give personer af samme køn mulighed for at indgå ægteskab.*

*I forhold til omdannelse af registreret partnerskab til ægteskab bemærkes det, at ordningen alene vil finde anvendelse på partnerskaber indgået i Danmark. Det er ikke fundet hensigtsmæssigt, at danske myndigheder fremover skal tage stilling til, hvorvidt et par, der har indgået et registreret partnerskab i et andet land, kan omdanne deres partnerskab til et ægteskab, såfremt denne mulighed ikke findes i det pågældende land. Såfremt et par har indgået registreret partnerskab i et land, hvor det efterfølgende er blevet muligt at indgå ægteskab mellem to personer af samme køn, må parret udnytte en eventuel omdannelsesmulighed i det pågældende land.*

*For så vidt angår udformningen af vielsesattester vil foreningens bemærkninger blive inddraget i de videre overvejelser i forhold til udformning af de borgerlige vielsesattester.*

*Endelig henviser Ankestyrelsen til, at følgende fremgår af lovforslagets afsnit 2.1.2.:*

*”Reglerne i ægteskabsloven om vielse af to personer af samme køn vil finde tilsvarende anvendelse på vielser i anerkendte og godkendte trossamfund. Herudover er adgangen til vielse i disse trossamfund ikke reguleret ved lov. For disse trossamfund vil ændringen betyde, at det vil være op til det enkelte trossamfund at bestemme, om to personer af samme køn kan indgå ægteskab i trossamfundet.”*

*Det er hermed forudsat, at gældende vielsesbemyndigelser omfatter bemyndigelse til at foretage vielse af to personer af samme køn.*

Samtlige høringssvar er i deres helhed vedlagt dette notat.

## **2.2 Høringssvar fra personer, foreninger m.v., der ikke var omfattet af høringen**

Ankestyrelsen har også modtaget høringssvar fra andre end høringssparterne.

Ankestyrelsen har således modtaget høringssvar fra følgende foreninger, organisationer m.v.:

Burkal Menighedsråd, Danske Kirkers Råd, Evangelisk Luthersk Netværk, Frederiksborg Slotssogns Menighedsråd, Fredens og Nazaret Menighedsråd, Græsted Menighedsråd, Grønnevang Menighedsråd, Herlev Sogns Menighedsråd, Humanistisk Samfund, Indre Mission, Kolding Valgmenighed, Kronjyllands Valgmenighed, Landsforeningen af Menighedsråd, Luthersk Mission, Menighedsfakultetet i Aarhus, Menighedsrådet Bellahøj – Utterslev Kirker, Mørdrup Sogns Menighedsråd, Nordisk Netværk for Ægteskabet, Poulsker Menighedsråd, Randers Indre Mission, Roskilde Universitet v/Lisbeth Christoffersen, Skt. Olai Menighedsråd, Sankt Stefans Kirke, Smidstrup-Skærup Menighedsråd, Solvang Menighedsråd, Ullerød Menighedsråd, Valby Sogns Menighedsråd, Ølgod Menighedsråd og Aalborg MenighedsCenter.

Herudover har Ankestyrelsen modtaget høringssvar fra en række præster og privatpersoner.

I et flertal af disse høringssvar tilkendes gives modstand mod lovforslaget ud fra forskellige synspunkter og meninger, som ligeledes er reflekteret i flere af de modtagne høringssvar fra høringssparterne.

Ankestyrelsen henviser til, at samtlige høringssvar fra personer, foreningen m.v., der ikke var omfattet af høringen, i lighed med høringssvar fra høringssparter, er vedlagt dette notat i deres helhed.